

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Фінансові інструменти підтримки малого бізнесу
(вибірковий ОК)

Реалізується в межах освітньо-наукової програми
Фінанси, банківська справа та страхування

за спеціальністю 072Фінанси, банківська справа та страхування

на III (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Розробники В. Бож д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Борисова В.А.

(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри: фінансів, банківської справи та страхування	протокол від _____ № _____
	Завідувач кафедри доцент. М.М. Геєнко (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми В. Бож В. А. Борисова
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма _____ Н.І. Строченко
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: _____
(ПІБ)

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації _____ (_____)
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2021 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Фінансові інструменти підтримки малого бізнесу.				
2.	Факультет/кафедра	Факультет ЕІМ кафедра фінансів, банківської справи та страхування				
3.	Статус ОК	Вибірковий				
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для					
5.	ОК може бути запропонований для <i>(заповнюється для вибіркових ОК)</i>	ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»				
6.	Рівень НРК	8 рівень НРК				
7.	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр, 5 тижнів				
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС				
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота	
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні		
		денна форма	20	30		100
		заочна форма	6	4		140
10.	Мова навчання	Українська				
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Борисова В.А. д.е.н, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування				
11.1	Контактна інформація	wiki.a.borisova@gmail.com ауд. 406 економічного корпусу Сумського НАУ. За консультацією можна звернутися щопонеділка з 12.00 до 13.00.				
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна є обов'язковою частиною підготовки докторів філософії(PhD) у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні, зокрема і до підготовки до викладацької діяльності. Дисципліна орієнтована на розвиток у здобувачів певних компетентностей, зокрема спрямована на формування у аспірантів знань і навиків, достатніх для проведення самостійного дослідження та узагальнювання результатів щодо організації фінансів малого бізнесу та специфіки використання фінансових інструментів щодо його підтримки.				
13.	Мета освітнього компонента	Метою дисципліни є розвиток у здобувача дослідницьких компетентностей для реалізації на практиці вміння і навичок використання фінансових інструментів для підтримки малого бізнесу, зокрема аграрної сфери				
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими	ОК 5. Сучасні концепції у фінансах				

	освітніми компонентами ОП	
15.	Політика академічної добросовісності	При виконанні здобувачем роботи подібної до роботи іншого здобувача (або видає її як свою власну розробку), то така робота анулюється і виконується повторно. У разі використання текстових запозичень без належного цитування (академічний плагіат) - робота також буде анульована.
16.	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4817

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента здобувач очікувано буде здатен	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК				Як оцінюється ДРН
	ПРН 2. Розвивати теорії, концепції, моделі та принципи фінансів, банківської справи та страхування, усвідомлюючи економічні, соціальні та екологічні аспекти сталого розвитку та виклики, з якими вони пов'язані	ПРН 3. Узагальнювати наукові дослідження у фінансах, банківській справі і страхуванні, виділяти невирішену частину проблеми та синтезувати нові наукові положення та ідеї поєднуючи фінансову теорію та емпіричні докази.	ПРН 5. Самостійно обирати та використовувати методи дослідження (економетрії, статистики, моделювання тощо), релевантні до наукового завдання у спеціалізованій сфері дослідження, аргументовано та добросовісно формувати висновки	ПРН 8. Використовувати інформаційні технології під час викладання, навчання та дослідження у роботі з джерелами, збиранні та обробці даних, представленні результатів дослідження	
ДРН 1. Визначати та узагальнювати питання, пов'язані з організацією фінансів малого бізнесу та специфіки використання фінансових інструментів щодо його підтримки.		X	X	X	Аналітичний огляд із презентацією
ДРН 2. Застосовувати фінансовий інструментарій для проведення досліджень бізнес-аналітики, а також розробляти конкретні рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності й розвитку	X		X	X	Підготовка доповіді із презентацією із заданої тематики, тести множинного вибору

суб'єктів малого бізнесу.					
ДРН 3. Використовувати методи прогнозування та планування програм розвитку суб'єктів малого бізнесу для визначення їх ресурсного забезпечення операційної, інвестиційної, фінансової діяльності за допомогою фінансових інструментів, а також оцінити отриманий результат.			X	X	Підготовка доповіді із презентацією із заданої тематики, тести множинного вибору
ДРН 4. Досліджувати та обирати різні платформи фінансового інструментарію підтримки розвитку малого бізнесу (національні та міжнародні програми) саме для суб'єктів малого бізнесу, зокрема аграрної сфери.	X	X		X	Аналітичний огляд з презентацією

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		П.з / семін. з		Лаб. з.				
	денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.	
<p>Тема 1.Малийбізнес як складова сучасної економічної системи Поняття сучасного малого бізнесу, його цілі, функції та принципи; система сучасного малого бізнесу та її складові. Розвиток підприємницьких структур малого бізнесу в Україні, зокрема в аграрній сфері. Соціально-економічна роль малого підприємництва в економіці країни; завдання та принципи господарської діяльності суб'єктів малого підприємництва у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку країни; фактори формування та розвитку сектору малого підприємництва; місце малого бізнесу в економіці (галузево-секторальний аспект).</p>	4	-	2	-	-	-	10	28	[4,9,10,11,12,15] [20-30]
<p>Тема 2. Інноваційні фінансові інструменти в регулюванні діяльності малого бізнесу. Сучасні фінансові інститути і міжнародні фінансові центри, їх вплив на національну фінансову систему. Оцінювання інноваційних фінансових інструментів. Інструменти, побудовані на основі технології block-chain. Екзотичні інноваційні фінансові інструменти. Ринок деривативів на погоду. Контракти на економічні дані. Інвестиційні контракти. Головні особливості інноваційних фінансових інструментів: новаторський характер, метод конструювання, джерела доходності, основні види ризиків, що управляються.</p>	4	2	4	2			15	28	[1-12] [20-30]
<p>Тема 3. Фінансові інструменти державної</p>	4	2	4	-	-	-	10	28	[9,14,15,19]

<p>підтримки малого бізнесу Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності малого бізнесу (фінансування, кредитування та інші види підтримки). Державне регулювання фінансових інструментів, його головні принципи, законодавчі основи. Оподаткування та страхування малого бізнесу. Світовий досвід державної фінансової підтримки аграрної сфери.</p>										[20-30]
<p>Тема 4. Фінансові інструменти підтримки суб'єктів малого бізнесу аграрної сфери (фермерського (селянського) господарства, кооперативів) Особливості використання фінансових інструментів в діяльності фермерських господарств в Україні. Тенденції та проблеми розвитку фермерства за допомогою сучасного фінансового інструментарію. Основні напрями державної підтримки фермерських господарств. Кредитування підприємців на селі. Роль кредитних спілок у фінансовому забезпеченні фермерських господарств</p>	4	2	4	2	-	-	15	28		[9,14,15,19]
<p>Тема 5. Менеджмент у малому підприємстві Сутність і методи підприємницького управління. Планування розвитку суб'єкта підприємництва. Бюджетування у системі інструментів зміцнення фінансової безпеки агробізнесу. Організація його контролю. Управління організаційними комунікаціями.</p>	4	-	4	-			10	28		[4,9,10,11,12,15] [20-30]
<p>Всього</p>	20	6	30	4	-		100	140		

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
<p>ДРН 1. Визначати та узагальнювати питання, пов'язані з організацією фінансів малого бізнесу та специфіки використання фінансових інструментів щодо його підтримки.</p>	<p>Лекція-презентація Групова дискусія</p>	<p>Персоналізоване навчання Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Дослідження та аналітичний огляд проблеми, пов'язаної, з фінансами малого бізнесу та фінансовими інструментами його підтримки (на вибір здобувача)</p>
<p>ДРН 2. Застосовувати фінансовий інструментарій для проведення досліджень бізнес-аналітики, а також розробляти конкретні рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності й розвитку суб'єктів малого бізнесу.</p>	<p>Лекція-презентація, Метод кейсів(casestudy) Консультації викладача</p>	<p>Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Розробка проєкту розвитку суб'єкту малого бізнесу із використанням певних фінансових інструментів (індивідуально)</p>
<p>ДРН 3. Використовувати методи прогнозування та планування програм розвитку суб'єктів малого бізнесу для визначення їх ресурсного забезпечення операційної, інвестиційної, фінансової діяльності за допомогою фінансових інструментів, а також оцінити отриманий результат.</p>	<p>Мультимедійна лекція Консультації викладача Метод кейсів (casestudy) Групова дискусія Консультації викладача</p>	<p>Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Розробка проєкту розвитку суб'єкту малого бізнесу із використанням певних фінансових інструментів (індивідуально)</p>
<p>ДРН 4. Досліджувати та обирати різні платформи фінансового інструментарію підтримки розвитку малого бізнесу (національні та міжнародні програми) саме для суб'єктів малого бізнесу, зокрема аграрної сфери.</p>	<p>Лекція-дискусія Метод кейсів Групова робота Ділова гра Консультації викладача Взаємне навчання (peertopeerlearning)</p>	<p>Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Навчання через дослідження</p>

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання – тестування здобувачів щодо розуміння положень Закону України «Про вищу освіту», Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти, Національної рамки кваліфікацій.

5.2. СУМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання з дисципліни передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Доповідь із презентацією за обраною тематикою	35 балів /35%	2-й тиждень
2.	Аналітичний огляд за обраною темою дослідження* з презентацією	35 балів / 35%	4-й тиждень
3.	Підсумковий контроль (тести множинного вибору)	30 балів /30 %	За розкладом
	Всього	100 балів	

* Перелік рекомендованих тем для дослідження:

1. Поняття та сутність фінансів малого бізнесу як складової економічної системи.
2. Розвиток підприємницьких структур малого бізнесу в Україні, зокрема в аграрній сфері.
3. Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності малого бізнесу (фінансування, кредитування та інші види підтримки – на вибір).
4. Державне регулювання системи фінансових інструментів (напрямки).
5. Світовий досвід державної фінансової підтримки аграрної сфери.
6. Оподаткування та страхування малого бізнесу, як види фінансових інструментів підтримки малого бізнесу.
7. Основні напрями державної підтримки суб'єктів малого бізнесу аграрної сфери (фермерських господарств, аграрних кооперативів та ін. – на вибір).
8. Кредитування підприємців на селі.
9. Планування розвитку суб'єкта малого підприємництва за допомогою фінансових інструментів.
10. Бюджетування у системі інструментів зміцнення фінансової безпеки агробізнесу.

5.2.2. Критерії оцінювання

Аналітичний огляд з презентацією	<i><21 балів</i>	<i>21-25 балів</i>	<i>26-31 балів</i>	<i>32-35 балів</i>
	незначна обізнаність щодо проблеми, наведено короткий опис. Не демонструє самостійного мислення щодо обраної теми.	наведено більшою мірою опис проблеми (без аналізу) недостатнє обґрунтування основних моментів, не достатньо послідовна аргументація, презентація відсутня або подана поверхнево..	продемонстровано розуміння, глибину та / або деталізацію проблеми; основні проблемні аспекти обґрунтовані, аргументи є послідовними; вивчаються різні точки зору, презентація є змістовною, послідовно.	досить глибоко та / або детально розкрита проблема, проаналізовані різні погляди на проблему; всі основні моменти викладені, аргументи послідовні та вагомі; аналізуються різні точки зору, наводяться власні пропозиції.
Доповідь із презентацією із заданої тематики	<i><21 балів</i>	<i>21-25 балів</i>	<i>26-31 балів</i>	<i>32-35 балів</i>
	тексту бракує зв'язності й цілісності, не наведено жодного аргументу, відсутній висновок.	текст характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним, відсутній висновок.	послідовний, повний текст, наявна аргументація різних поглядів на проблему, приклади; неординарна побудова тексту, відсутній висновок	оригінальний за думкою текст; повно, вичерпно висвітлює тему; аналіз різних поглядів на проблему; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, логічність і послідовність викладу; висновок відповідає темі й органічно впливає із аргументів і прикладів
Тест множинного вибору	<i><18 балів</i>	<i>18-22 балів</i>	<i>23-26 балів</i>	<i>27-30 балів</i>
	25% правильних відповідей	26-55% правильних відповідей	56-80%- правильних відповідей	81-100% правильних відповідей

5.1. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотний зв'язок на аналітичний огляд та презентацію	після показу презентації
2	1) Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи під час роботи над доповіддю із презентацією;	1) протягом проведення занять;
3	2) письмовий зворотний зв'язок на проєкт на доповідь із презентацією від колег здобувачів	2) протягом 1 тижня після складання
4	Усний зворотній зв'язок під час проведення заняття під час занять	Протягом проведення заняття

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основна

1. Фінансовий інжиніринг : навчальний посібник / В. О. Величкін, М. В. Тимошенко. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. – 124 с.
2. Фінансовий ринок: навч. посібник за заг. ред. Арутюнян С. С. / Арутюнян С. С., Добриніна Л. В. та інші – К: Гуляєва В. М., 2018, – 484 с .
3. Едвардес У. Ключові фінансові інструменти: [пер. з англ.] / У. Едвардес – К.: Наукова думка, 2003. – 255 с.
4. Фінанси різних форм бізнесу : навч. посіб. / Н. Г. Пігуль, О. В. Дейнека, Н. А. Дехтяр, О. В. Люта. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – 337 с.

Додаткова література:

5. Єгоричева С. Б. Банківські інновації: [навчальний посібник] / С. Б. Єгоричева. – К : Центр учбової літератури, 2010. – 208 с.
6. Гонtareва І. В. Управління проектами [Текст]: підручник / Гонtareва І. В. – Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 444 с.
7. Краус Н. Цифровізація в умовах інституційної трансформації економіки: базові складові та інструменти цифрових технологій / Н. Краус, К. Краус // Науковий економічний журнал. Інтелект ХХІ століття. 2018. – № 1. – С. 211–214.
8. Краус Н. М. Blockchain-технологія як драйвер соціально-економічного росту України в умовах нового прагматизму / Н. М. Краус, К. М. Краус // Наукова спадщина Йозефа Алоїза Шумпетера і сучасність: погляд із минулого в майбутнє / Матеріали IV Міжнародної Шумпетерівської конференції (03 – 04 жовтня 2018 р.). – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – С. 182–186.
9. Малік М. Й. Розвиток аграрного підприємництва в умовах інституціональних трансформацій / М. Й. Малік, О. Г. Шпикуляк // Економіка АПК. – 2017. - № 2. – С. 5 – 16.
10. Олійник К.А. Значення малого підприємництва в аграрному секторі економіки України. URL: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2011/Economics/12_87093.doc.htm
11. Актуальний перелік наукових фахових видань України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya>.
12. Актуальні проіндексовані у наукометричній базі Scopus журнали та видання. URL: <https://www.scopus.com/sources?zone=TopNavBar&origin=NO%20ORIGIN%20DEFINED>.

Законодавчі та нормативні документи

13. Господарський кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
14. Закон України - Про підприємництво від 7 лютого 1991 р. № 698-XII // ВВР України. URL: https://urst.com.ua/act/pro_pidpriemnytstvo
15. Закон України - Про державну підтримку малого підприємництва в Україні від 19 жовтня 2000 р. № 2063-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
16. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
20. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року (із змінами). [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
17. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 року (із змінами). [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
18. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 5 липня 2012 року (із змінами). [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>
19. Закон України «Про аграрні розписки» від 6 листопада 2012 р. № 5479-VI. //

Наукова література для аналітичного огляду

20. Smolarek M. Wybrane aspekty rozwoju małych i [rednich przedsiębiorstw / M. Smolarek. // Zeszyty Naukowe Wydziału Humanitarnej Szkoły Humanitas. Zarządzanie. – 2015. – № 3. – S. 23–38. 3. Doing Business Data [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.doingbusiness.org/data/](http://www.doingbusiness.org/data/)
21. DOING BUSINESS <http://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/ukraine>
22. Modern Ukrainian Financial Science: Theoretical Paradigm & Practical Concept of Public Finance – Draft 2 Digital Publishing House, Oklahoma City, 2018, 447p.
23. Assessing Social Capital: Small and Medium Sized Enterprises in Germany and the U.K. — <http://link.springer.com/article/10.1023/A:1026284727037#page-1>
24. Mechanisms of Support of Export-oriented Small Enterprises: The Regional Aspect — <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ass/article/viewFile/42196/23068>
25. Small businesses, job creation and growth — <http://www.oecd.org/cfe/smes/2090740.pdf>
26. Iryna Tytarchuk, Yuliia Nehoda, Iryna Shalyhina, Nataliia Bazhanova, Oksana Horbachova, Larysa Rybina, Innovations Financing in the Agricultural Sector, International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology (IJARET), 11(4), 2020, pp. 246-255. http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/31730/1/IJARET_11_04_025.pdf
27. Carlos U. Financial Liberalization, Structural Change, and Real Exchange Rate Appreciations / Carlos U., F.Meza. // IMF Working Paper, IMF Institute, March 2010 – 41 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp1063.pdf>.
28. Rachapattayakom, P., Wiriyapinit, M., Cooharajanone, N. *et al.* The need for financial knowledge acquisition tools and technology by small business entrepreneurs. *J Innov Entrep* 9, 25 (2020). <https://doi.org/10.1186/s13731-020-00136-2>
29. Zait, A. (2015). Methodological options in economic and management research. *Cross-Cultural Management Journal*, 17(1(7)), 59-67.
30. Stal, J., & Paliwoda-Pekosz, G. (2017). Mobile technology in knowledge acquisition: a preliminary study. In P. Ulman, R. Wegrzyn, & P. Wojtowicz (Eds.), *Knowledge-Economy–Society Challenges and Tools of Modern Finance and Information Technology*. Krakow, Poland: Foundation of the Cracow University of Economics.
- https://cfm.uek.krakow.pl/media/files/fe/80/FINANSE_%20CFM%202017.pdf#page=125